

The author analyzes certain doctrinal approaches to the interpretation of the concept of «control» on the so-called broad concept of control in a democratic state, which simultaneously encompasses institutions of state and public control and takes into account the existence of a mechanism for international control.

It is emphasized that further research of the essence, content, definition of phenomena such as: «information sphere», «control in the information sphere», «state control in the information sphere», «public control in the information sphere», etc., in the legal sense should be based on the principles of integrated application of the system of general scientific and special-scientific methods. Among them – the method of analysis, which is the essence of analytical (information and analytical) activity.

Key words: informative sphere, control, types control, public informative policy, state control, public control.

УДК 349.2

*Максим Петрович Куцевич,
доцент кафедри кримінального права
та кримінології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук*

ТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКА ЯК ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Актуальність обраної проблематики полягає у тому, що злочини у сфері службової діяльності та їх об'єкт зазвичай розглядалися доволі абстрактно. Було розуміння того, що службові злочини порушують порядок управління у тій чи іншій сфері суспільного буття та таким чином здійснюється їхній негативний вплив на суспільні відносини. Однак у контексті їхньої спрямованості на порушення об'єктів інших злочинів, відповідні злочинні посягання досліджувалися доволі фрагментарно. Особливо це стосується тих випадків, коли злочини у сфері службової діяльності завдають шкоди трудовим правам. Як наслідок, багато проблем, що стосуються кримінально-правової кваліфікації злочинів у сфері службової діяльності, якщо вони прямо спрямовані на порушення трудових прав найманих працівників, зокрема в частині розмежування та кваліфікації за сукупністю, залишаються не розробленими та не вирішеними.

Недостатнє дослідження окреслених вище питань зумовлює фрагментарність науково-методичних рекомендацій для органів досудового слідства, прокуратури та суду щодо розслідування та притягнення до відповідальності осіб, що вчинили злочини у сфері службової діяльності, які були спрямовані на порушення трудових прав найманих працівників. Це не сприяє ефективності захисту порушення трудових прав найманих працівників засобами трудового права. Тому окреслення та вирішення проблем кваліфікації злочинних посягань на трудові права матиме практичний ефект, який проявлятиметься у більш ефективному розслідуванні та притягненні до відповідальності осіб, які порушили трудові права найманих працівників, вчиняючи злочин у сфері службової діяльності, а також захисту таких трудових прав найманих працівників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню злочинів у сфері службової діяльності тією чи іншою мірою присвячено увагу багатьох учених у сфері кримінального права, серед яких Г. Анісімов, О. Бахуринська, О. Дудоров, О. Книженко, В. Кушнір, Д. Михайленко, Я. Остапенко, А. Савченко, Д. Сисоєв, В. Хашев, Д. Шумейко та багато інших. Однак, як вже зазначалося, ці злочинні діяння не були досліджені крізь призму їх негативного впливу на систему трудових прав найманих працівників, а отже, відповідні проблеми кримінально-правової кваліфікації на сьогодні у науці розкриті доволі фрагментарно. Усе це вказує на актуальність та практичну доцільність дослідження проблем кримінально-правової кваліфікації злочинів у сфері службової діяльності, що посягають на трудові права найманих працівників.

Для кращого розуміння проблем кваліфікації та співвідношення злочинів у сфері службової діяльності необхідно звернути увагу на питання об'єкта злочинів у сфері службової діяльності.

Метою статті є аналіз та характеристика трудових прав працівника як об'єкт злочинів у сфері службової діяльності.

Основні результати дослідження. М. Мельник, розглядаючи цю проблематику, родовим об'єктом злочинів у сфері службової діяльності визначав встановлений законом порядок здійснення посадовими та службовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх апарату, об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності своїх повноважень. При визначенні безпосереднього об'єкта таких злочинів, виходячи з розподілу управлінської праці взаємопов'язаних і взаємодіючих ланок апарату управління, кожна з яких має відносну самостійність і виконує чітко визначені функції, за основу слід брати функціональну ознаку. Отже, безпосереднім об'єктом злочинів у сфері службової діяльності є правильна (нормальна) діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, окремих організацій, установ, підприємств (незалежно від форми власності), зміст якої визначається законодавством України [1, с. 917]. Відповідно, науковець звернув увагу саме на функціональну ознаку тих чи інших ланок управління на підприємстві, чи в інших суб'єктів-роботодавців. Із цього приводу слід зазначити, що, по-перше, ланки управління та їх належна діяльність сама забезпечується працею службових осіб, по-друге, таке управління, яке поширюється на інших працівників, нерозривно пов'язане з трудовими правами відповідних найманих працівників, що зумовлює суміжну природу трудових суспільних відносин та відносин з управління підприємствами, установами й організаціями як об'єктами досліджуваних злочинів.

При цьому це не означає, що кожен злочин у сфері службової діяльності матиме також об'єктом трудові права, що зумовлюватиме необхідність вирішення складних питань кримінально-правової кваліфікації відповідних злочинних діянь, однак одночасне порушення трудових прав службовими злочинами виявлятиметься доволі часто. Вирішувати відповідні питання доцільно, звертаючи увагу на об'єкт злочину, який за умови ймовірного включення до нього трудових прав найманих працівників означатиме для суб'єкта кримінально-правової кваліфікації, що слід розглянути можливість кримінально-правової кваліфікації злочину за іншими статтями Кримінального кодексу України (далі – КК України), які охороняють саме трудові права найманих працівників, або ж кваліфікації за сукупності, чи вирішення питань про подолання колізії або конкуренції кримінально-правових норм. Усі наведені дії органів досудового розслідування, прокуратури чи суду повинні здійснюватися за встановленими у КК України правилами подолання колізій та вирішення проблемних моментів кримінально-правової кваліфікації, однак саме початкове вирішення окресленого переліку питань лежить у межах дослідження безпосереднього об'єкта конкретного злочинного діяння, який може відрізнятися від окресленого родового об'єкта злочинів у сфері службової діяльності.

А. Задорожний, аналізуючи злочини у сфері службової діяльності, виокремлював єдиний родовий об'єкт злочинів у сфері службової діяльності – суспільні відносини, які становлять зміст правомірної діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських формувань, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, а також їх авторитет і ділову репутацію. При цьому, на думку вченого, із такого розуміння родового об'єкта злочинів у сфері службової діяльності повинен виділятися спеціальний об'єкт [2, с. 108]. Ми вважаємо, що в цьому разі безпосередній об'єкт злочину не може обмежуватися виключно питанням правомірності функціонування тих чи інших суб'єктів чи їх правомірної діяльності, адже поняття цього об'єкта може бути розтлумачене занадто широко. Тому тут слід виходити з того, що правомірність діяльності тих чи інших осіб – питання комплексне, яке може включати будь-яку сферу суспільної діяльності. Слід звернути увагу на те, що інколи під правомірністю чи неправомірністю як характеристикою конкретних дій суб'єкта-роботодавця можуть матися на увазі обставини, з приводу яких точиться практично-правовий спір. Це не даватиме змогу однозначно здійснити кваліфікацію відповідних злочинних діянь. Тому в цьому контексті доцільно визнати, що безпосередній об'єкт злочинів у сфері службової діяльності може включати відповідні конкретні реальні суспільні блага, які були порушені тим чи іншим суспільним проявом та зазнали шкоди. До прикладу, такими благами можуть бути нормальне функціонування підприємств, належна організація трудового колективу, трудові права конкретної особи тощо.

Інші автори науково-практичного коментаря зазначають, що родовим об'єктом злочинів у сфері службової діяльності є суспільні відносини, які забезпечують нормальну, тобто таку, що від-

повідас вимогам законодавства, діяльність державного апарату, апарату управління органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності й організаційно-правової форми, а також суспільні відносини, що забезпечують здійснення регламентованої законодавством професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Безпосереднім об'єктом кожного з цих злочинів є суспільні відносини, що забезпечують нормальну службову діяльність в окремих ланках апарату управління органів державної влади, місцевого самоврядування, в окремих юридичних особах публічного чи приватного права, а також суспільні відносини, які забезпечують нормальне здійснення тих конкретних видів професійної діяльності, які пов'язані з наданням публічних послуг [3, с. 783]. При цьому ми б змістили акцент з виключно видів надання публічних послуг на будь-яку професійну діяльність, що пов'язана з виконанням адміністративно-господарських чи організаційно-розпорядчих функцій. Оскільки такі функції, як вже неодноразово зазначалося, стосуються будь-якої діяльності, а не лише сфери державного управління, то й безпосередні об'єкти у різних варіаціях злочинних посягань доцільно розкривати ширше, зокрема таким чином, як це зазначено вище. Очевидно, що порушення певних правил у сфері службово-трудої діяльності може мати більш негативний вплив на суспільні відносини та охоронювані законом блага, ніж аналогічні порушення зі сторони службових осіб приватного права, однак ця проблематика вирішена шляхом розмежування кримінально-караних діянь передбачених статтями 364 «Зловживання владою або службовим становищем» та 364¹ «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» КК України, за які передбачені різні покарання. Ми розуміємо, що трудові права повинні мати однаковий захист, однак у міру вчинення злочину, який посягає і на трудові права конкретного працівника, і на нормальне функціонування органів державної влади, і не авторитет цих органів, захист трудових прав державних службовців від порушення повинен бути превалюючим.

Практичне значення об'єкта злочину у сфері службової діяльності для кримінально-правової кваліфікації може проявлятися в такому. У разі посягання службовою особою на інші суспільні відносини вчинене слід кваліфікувати (за наявності для того підстав) як інший злочин, що міститься в іншому розділі Особливої частини КК України. Якщо ж службова особа посягнула одночасно на суспільні відносини, які визначають правильну діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, окремої організації, установи, підприємства (незалежно від форми власності) і, наприклад, господарську діяльність, власність, довілля, то її дії треба кваліфікувати за наявності відповідних ознак як злочин у сфері службової діяльності і той чи інший злочин у сфері господарської діяльності або злочин проті власності чи довілля (крім випадків, коли діяння, яке описане у статтях про злочини у сфері службової діяльності, є способом вчинення іншого злочину). Останнє, наприклад, має місце при заволодінні чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, що підлягає кваліфікації за відповідною частиною ст. 191. Додаткова кваліфікація вчиненого ще й за ст. 364 у цьому разі непотрібна. Також зазначається, що чотири злочини – зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади або службових повноважень, службове підроблення (кваліфікований склад – ч. 2 ст. 366) і службова недбалість можуть посягати і на охоронювані законом блага особи (трудої, політичні та інші права і свободи людини й громадянина, власність тощо), які є факультативним додатковим об'єктом цих злочинів. Але для злочину, передбаченого ч. 2 ст. 365, такі блага, як здоров'я і гідність особи, є обов'язковим додатковим об'єктом. Тому перевищення влади або службових повноважень, поєднане, наприклад, із умисним заподіянням тілесних ушкоджень (крім тяжких), повністю охоплюється ч. 2 ст. 365 [1, с. 971]. Із цього приводу хочемо зазначити таке. По-перше, ми вважаємо, що не лише названі чотири види злочинів можуть посягати на інші суспільні блага, зокрема трудові права найманих працівників, а й більшості злочинам у сфері службової діяльності притаманним буде додатковий факультативний об'єкт злочину. По-друге, у випадку з забезпеченням трудових прав, диспозиціями злочинів у сфері службової діяльності, як і диспозиціями відповідних злочинів у сфері трудових прав, не передбачено одночасне охоплення кримінально-правовою охороною відповідних об'єктів, що передбачає відповідну кримінально-правову кваліфікацію за сукупністю. Так, порушення трудових прав державного службовця під

час проходження ним державної служби, яке полягало у його незаконному звільненні на основі підроблених документів, повинно бути кваліфіковано за сукупністю статей 366 та 172 КК України. Ті ж діяння, якщо вони поєднані з одержанням неправомірної вигоди, повинні отримати ще й відповідну кримінально-правову кваліфікацію.

Така ж позиція і в авторів науково-практичного коментаря за редакцією В. Тація, відповідно до якої переважна більшість діянь, передбачених у розділі XVII Особливої частини КК України, належать до так званих загальних видів злочинів, вчинюваних у сфері службової діяльності (далі – службові злочини), бо кожне з них посягає на суспільні відносини, що забезпечують нормальну службову діяльність в окремих ланках державного чи громадського апарату, а також апарату управління окремих підприємств, установ та організацій. Проте чимало норм КК України передбачають відповідальність за так звані спеціальні види службових злочинів (наприклад, статті 132, 137, ч. 2 ст. 159, ч. 2 ст. 162, ч. 1 ст. 173, ч. 2 ст. 191, ч. 3 ст. 206, статті 210, 238, 271, 284, 351, 371, 373, 375, 423–426), вчинення яких також зумовлене службовим становищем суб'єкта, але їх основним безпосереднім об'єктом є інші суспільні відносини: життя та здоров'я, воля та гідність особи, її виборчі, трудові, інші права та свободи, власність, господарська діяльність, громадська безпека та громадський порядок, авторитет органів влади та місцевого самоврядування, інтереси правосуддя та порядок несення військової служби тощо [3, с. 783].

У цьому контексті показово наводиться як приклад п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 р. «Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень», в якому зазначається, що кваліфікація спеціальних діянь, які можна вважати видами перевищення влади або службових повноважень, додатково за ст. 365 КК України можливе за наявності реальної сукупності [4]. Однак у будь-яких з інших випадків, коли йдеться про трудові права та їх порушення, і такі діяння не є видом перевищення службових повноважень, слід здійснювати кваліфікацію відповідних злочинів і у випадку ідеальної сукупності. Так, здійснення зловживання службовим становищем, чи зловживання впливом, чи інший злочин, який не забезпечив належної процедури прийняття державних службовців на державну службу, чим порушено їх трудові права, особі одночасно за наявності відповідних підстав може бути інкриміновано як ст. 172, так і відповідну статтю КК України із вказаних вище складів злочинів.

Отже, об'єкт злочину та відповідна об'єктивна сторона у злочинах у сфері службової діяльності є основними у здійсненні кримінально-правової кваліфікації злочинів у сфері службової діяльності, що посягають на трудові права найманих працівників за сукупністю.

Зважаючи на наведене, вирішувати проблему кримінально-правової кваліфікації злочинних посягань у сфері службової діяльності, які порушують трудові права, за сукупністю можливо шляхом визначення двох основних питань: чи є об'єктом злочину трудові права; чи не охоплюються диспозицією злочинів у сфері службової діяльності або, навпаки, злочинів проти трудових прав відповідні діяння.

Суб'єктивна сторона переважної більшості злочинів, передбачених у розділі XVII Особливої частини КК України, характеризується умисною формою вини. При цьому злочини з формальним складом (ч. 1 ст. 366, статті 368, 368², 368³, 368⁴, 369, 369² і 370 КК України) можуть бути вчинені лише з прямим умислом. Для суб'єктивної сторони більшості злочинів із матеріальним складом (статті 364, 364¹, 365, 365², ч. 2 ст. 366 КК України) також характерна умисна форма вини, бо стосовно окремих із них закон прямо вказує на умисний характер діяння і в статтях 364, 364¹ КК України встановлює відповідальність за умисне використання влади, службового становища чи наданих повноважень; у ст. 365 КК України – за умисне вчинення дій, які явно виходять за межі наданих прав чи повноважень; у ч. 1 ст. 366 КК України – за внесення до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей; а у статтях 364, 364¹, 365² КК України – ще й на спеціальну мету – одержання неправомірної вигоди – прагнення винного створити можливість для подальшого володіння, користування і розпорядження нею на свій власний розсуд [5, с. 11–12].

Деталізуючи суб'єктивну сторону досліджуваних злочинів, окрему увагу варто приділити [6, с. 167] ч. 1 ст. 365² «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги». У диспозиції цієї статті відсутня пряма вказівка на форму вини, проте формування мети як

обов'язкової ознаки складу злочину вказує на вид вини та обґрунтовує аспект, що злочин може бути вчинений виключно із прямим умислом. Тому можна стверджувати, що службове зловживання може вчинятися суто з усвідомленням винним протиправності своїх діянь.

А. Светлов, зі свого боку, розділяє усвідомлення та умисел й аргументує у своїй позиції двоякість, тобто вказує на можливість вчинення службового зловживання з необережності [7, с. 68–71]. Проте ми не погоджуємося із такою позицією. Службова особа має виконувати виключно ті обов'язки, які покладені на неї і не виходити за їх межі. Якщо вона виконує інші дії, що не передбачені її трудовою функцією, зокрема з метою отримання користі, тобто поза межами її оплати праці, то вона усвідомлює свої неправомірні дії і, відповідно, це є прямим умислом.

Щодо суб'єкта злочину, то у КК України окреслено п'ять спеціальних суб'єктів відповідальності за вчинення злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, а саме: будь-яка службова особа (частини 3, 4 ст. 18, статті 366, 367, 370 КК України); публічна службова особа (статті 364, 368, 369 КК України); службова особа юридичної особи приватного права (статті 364¹, 368³ КК України); особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (за незаконне збагачення – ст. 368² КК України); особи, які надають публічні послуги (статті 365², 368⁴ КК України) [8, с. 52].

Як зазначається у праці В. Тютюгіна та інших авторів, організаційно-розпорядчі функції полягають у здійсненні керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників юридичних осіб публічного права. Такі функції здійснюють, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних чи комунальних підприємств, установ, організацій, їх заступники, керівники структурних підрозділів та їх заступники, особи, які керують ділянками робіт, тощо. Відповідна діяльність пов'язана з плануванням роботи, організацією праці, забезпеченням трудової дисципліни тощо [5, с. 14]. Однак виключно керівниками, як це зазвичай зазначається, на нашу думку, визначення службових осіб як суб'єктів злочину не може обмежуватися. Адже на виробництві та будь-якій іншій трудовій діяльності функції організаційно-розпорядчого характеру можуть реалізуватися іншими особами, які виконуватимуть такі трудові обов'язки на рівні цеху, виробництва, іншої відносно відокремленої сфери службової діяльності на підприємстві чи в іншій організаційно-правовій одиниці, або ж управлінці, які виконують конкретні керівні функції на основі спеціалізації. При цьому саме такі особи є найбільш наближеними до виробничої діяльності, а їх безпосередні рішення можуть завдавати більш суттєвої шкоди трудовим правам найманих працівників, якщо саме на них спрямоване вчинення злочину у сфері службової діяльності. Крім цього менеджери, які діють на основі спеціалізації, також можуть мати набагато більший вплив на права найманих працівників, аніж вище керівництво. До прикладу можемо навести керівника кадрової служби великого підприємства, який, перевищуючи службові обов'язки чи вчиняючи службове підроблення, безпосередньо порушує трудові права підлеглих.

Що ж стосується адміністративно-господарських функцій, то в науці надається їх розуміння як діяльності, під час якої виконуються обов'язки з управління або розпорядження державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими операціями тощо). Такі повноваження у тому чи іншому обсязі є у начальників планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревизорів та контролерів тощо [9, с. 99]. Тому саме термін «адміністративно-господарські» обов'язки дає можливість визначити службову особу як таку, яка може бути суб'єктом злочинів у сфері службової діяльності, що у випадках, коли йдеться про трудові права найманих працівників, спрямовані на порушення відповідних прав.

Висновки. Враховуючи наведене, для кваліфікації злочинів, передбачених у статтях 366, 367 КК України, необхідна наявність ознак службової особи у статусі працівника, які передбачають ознаки повноважень щодо здійснення організаційно-розпорядчих і господарсько-фінансових санкцій, що дає можливість вчиняти особі юридично значущі дії в організації діяльності підприємства, установи та організації, зокрема впливати на реалізацію трудових прав інших найманих

працівників. В інших випадках злочини щодо підроблення документів, вчинені не службовою особою, слід кваліфікувати за ст. 358. Також службове підроблення та/або перевищення службового становища доцільно кваліфікувати за окремими статтями КК України, зокрема тими, які входять до системи кримінально-правової охорони трудових прав найманих працівників.

Використані джерела

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 7-ме вид., переробл. та допов. – К. : Юридична думка, 2010. – 1288 с.
2. *Задорожний А. А.* Кримінально-правова характеристика злочинів у сфері службової діяльності / А. А. Задорожний // *Право і Безпека*. – 2012. – № 2. – С. 105–111.
3. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х. : Право, 2013. – Т. 2 : Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. – 1040 с.
4. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень : постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 р. № 15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03>.
5. *Тютюгін В. І.* Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг : навч.-практ. посіб. / В. І. Тютюгін, Ю. В. Гродецький, С. В. Гзімчук ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна. – Х. : Право, 2014. – 232 с.
6. *Яциніна М.-М.* Суб'єктивна сторона службових зловживань / М.-М. Яциніна // *Jurnalul Juridic National. Teorie si practica*. – 2017. – Aprilie. – С. 166–168.
7. *Светлов А. Я.* Ответственность за должностные преступления / А. Я. Светлов. – К. : Наукова думка, 1978. – 393 с.
8. *Громко В. Я.* Вчинення злочину службовою особою як обставина, що обтяжує відповідальність за кримінальним правом України : дис. ... канд. юрид. наук / В. Я. Громко. – Л. : Львівський держ. ун-т внутр. справ, 2015.
9. *Михайленко Д. Г.* Кваліфікація корупційних злочинів : навч.-метод. посіб. для студентів 5-го курсу Інституту прокуратури та слідства / Д. Г. Михайленко. – О. : Юридична література, 2013. – 136 с.

Куцевич М. П. Теоретична характеристика трудових прав працівника як об'єкт злочинів у сфері службової діяльності

У статті окреслено загальнотеоретичні основи трудових прав працівника як об'єкт злочинів у сфері службової діяльності. Визначено об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єктивну сторону та суб'єкта таких злочинів.

Ключові слова: трудові права, працівник, об'єкт злочинів, службова діяльність, службова особа.

Kutsevich M. Theoretical description of labor rights of an employee as an object of crimes in the sphere of official activity

In the article the general theoretical foundations of the employee's labor rights as an object of crimes in the sphere of official activity is outlined. The object, the objective side, the subjective side and the subject of such crimes are determined.

Every crime in the field of service will also be subject to labor rights, which will determine the need for solving complex issues of criminal-law qualification of the criminal offenses, but the simultaneous violation of labor rights by service crime will be quite common. It is appropriate to address relevant issues by focusing on the object of the crime, which if it is likely to include labor rights of employees, it would probably mean for the subject of criminal-legal qualification, which should consider the possibility of criminal-criminalization of a crime under other articles of the Criminal Code, which they protect the labor rights of employees, or qualifications in aggregate, or the solution of issues of overcoming the conflict or competition of criminal law. All of the above actions of the pre-trial investigation bodies, the prosecutor's office or the court must be carried out in accordance with the rules established in the Code of Criminal Procedure for overcoming conflicts and solving the problem points of criminal-legal qualification, but it is the initial decision of the above-listed list of questions, lies within the scope of investigation of the direct object of a particular criminal act, which may differ from the described generic object of crime in the field of official activity.

To solve the problem of criminal-legal qualification of criminal encroachments in the sphere of official activity that violate labor rights, collectively possible by identifying two key issues: whether labor law is the subject of a crime; are not covered by the disposition of crimes in the sphere of official activity, or, contrary to the crimes against labor rights, the relevant acts.

For qualification of crimes stipulated by art. 366, 367 of the Criminal Code of Ukraine, there must be signs of an official in the status of the worker, providing signs of authority regarding the organizational, administrative and economic and financial sanctions, allowing you to perform any person legally significant action in the organization of enterprises, institutions and organizations, including the impact on implementation labor rights of other employees. In other cases, crimes against forgery committed no officer should qualify under Art. 358. Also, forgery and/or abuse of position, it is advisable to qualify for certain articles of the Criminal Code of Ukraine, in particular those which form part of the criminal protection of labor rights of employees.

Key words: labor rights, employee, object of crimes, official activity, official person.

*Ігор Миколайович Кушнір,
Голова правління – президент
ХК «Київміськбуд»,
кандидат юридичних наук*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Проблематика сталого розвитку національної будівельної галузі в її конституційному, економіко-правовому, інвестиційному, інноваційному та безпосередньо правовому розрізі останні роки так і не набула належного визнання у межах галузевих юридичних досліджень. Ця проблематика є надзвичайно складною та багатогранною не лише теоретично чи методологічно актуальною, а й такою, що має безпосереднє практичне значення. Адже проблема житла зачіпає інтереси усіх без винятку громадян, що проживають у країні. Не меншу актуальність мають й питання забезпечення належною інфраструктурою, офісними приміщеннями, будівлями соціального призначення, виробничими потужностями тощо. Усі ці та безліч інших напрямів є предметом діяльності національної будівельної галузі, яка вимагає забезпечення належним, якісним, сучасним правовим інструментарієм, що відповідає європейським стандартам різного рівня та спрямування – як безпосередньо у частині технічних характеристик, так і в частині оподаткування. Імплементація європейських стандартів у сфері оподаткування є й частиною виконання Україною взятих на себе зобов'язань за Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом (далі – ЄС), Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) [11].

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми оподаткування будівельної галузі в Україні, зокрема й через призму міжнародних та європейських стандартів, дає підстави стверджувати, що у цій сфері існує значний спектр правових проблем, які досі залишаються за межами фундаментальних академічних досліджень і фактично ще не були предметом наукового аналізу з точки зору завдань та інструментів правової аналітики й методології.

Окремі проблеми, пов'язані із запровадженням європейських стандартів до національного правового поля, відображені у працях Ю. Аністратенко, Р. Гаврилюк, Д. Гетманцева, М. Кучерявенка, Р. Макаруча, О. Музики-Стефанчук, О. Орлюк, Л. Савченко, Я. Толкачова та ін. Водночас у частині визначення особливостей оподаткування саме будівельної галузі, а тим паче через призму впливу європейських стандартів, ці питання у вітчизняній фінансово-правовій науці фактично відсутні.

Метою статті є комплексне дослідження напрямів імплементації європейських стандартів до національного податкового законодавства та визначення їхнього впливу на розвиток будівельної галузі України.

Основні результати дослідження. Угода про асоціацію [11] оцінюється як один із найбільш впливових факторів, що сприяє економічному розвитку України, забезпечує її сталий розвиток на майбутній період. Вона є всеохоплюючою рамковою угодою, положення якої, на думку П. Ван Елсувеге, «поширюються на весь спектр відносин між Україною та ЄС»; її комплексний характер пояснюється «не тільки регулюванням усіх сфер відносин, а й поставленими цілями, зокрема, досягненням економічної інтеграції України у внутрішній ринок ЄС шляхом створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі» [4, с. 10–11]. Фактично комплексний характер Угоди про асоціацію впливає на всі сфери економічного та суспільного життя, зокрема й на сферу будівництва, сферу оподаткування тощо. Адже, як відомо, вона передбачає для України зобов'язання імплементувати близько 350 європейських актів до 2025 р.

Відповідно до першого моніторингу, здійсненого експертами Українського центру європейської політики влітку 2016 р. [1], Україна не виконала повною мірою жодного зобов'язання, ви-